

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. XIII. Quæ sit autoritas sententiæ asserentis licitum usum opinionis
æqualiter probabilis, non verò notabiliter minùs probabilis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

ARTICULUS XIII.

Quæ sit auctoritas sententiæ, afferentis licitum usum opinionis æqualiter probabilis, non verò notabiliter minus probabilis.

353. **S**ententiæ, ut vocant, mediæ, quæ scilicet docet, licitum esse, sequi opinionem, etiam minus tutam, æqualiter tamen probabilem, non tamen licitum esse, sequi opinionem minus tutam, & simul notabiliter minus probabilem, obijci inter alia solet, eam esse, tam antiquis, quam recentioribus oppositam, adeoque tanquam auctoritate destitutam, esse rejiciendam: verum ad hanc objectionem refellendam sufficit dicere, quod hæc sententia mediæ, non sit una tantum conclusio, sed complexum ex duabus, quarum quælibet magnos, & multos auctores numerat. Nec est insolitum, ut quis cum aliquibus auctoribus consentiat, quoad unam assertionem, & cum aliis, quoad aliam. Isti ergo patroni hujus sententiæ mediæ, cum plurimis antiquis, & plurimis etiam recentioribus, dicunt, non esse licitum usum sententiæ, notabiliter minus probabilis, & simul minus tutæ: cum aliis autem recentioribus, etiam plurimis, dicunt, quod non sit obligatio, sequendi semper tutiorem, vel notabiliter probabiliorum. Neque enim una sententia est alteri opposita, aut evertit alterius fundamenta, ut ritè consideranti facile patet. Addendum, quod mediæ huic sententiæ nequiquam omnes antiqui oppositi sint; cum ex antiquis magni viri, ut paulò post ostendemus, æquali probabilitate contenti sint: imò etiam illi, qui majorem probabilitatem requirunt, non eo ipso notabiliter majorem exigunt, atque adeò nobis multum favent: & fors dici potest, eos tantum aliquantò majorem exigere, ut certius habeatur æqualis, & amor propius non ita facile decipiat. Quod idem eodem modo dici potest de sat multis recentioribus; nam & hi contenti esse videntur quocunque excessu probabilitatis.

354. Sed nec desunt magni, & graves auctores, qui sententiam hanc mediam, quoad utramque partem amplectuntur, aut ei propius saltem accedunt. Et in primis favet ei Angelicus, dum admittit locis à n. 272. citatis, ignorantiam invincibilem excusare à peccato: hæc autem datur, saltem moraliter, in casu æqualis probabilitatis, non autem in casu probabilitatis notabiliter minoris, ut infra probabitur. Quod autem La Croix l. 1. n. 322. velit, S. Thomam docuisse omnino benignam, ex eo, quod dicat, operantem ex propria opinione non peccare, non probat intentum; quia in hoc casu debet operari juxta S. Thomam, ex opinione propria, hæc est, ex ea, quam suo assensu facit propriam, cui scilicet prudenter assentitur tanquam veræ: hoc autem, ut ajunt authores mediæ hujus sententiæ, non potest quis facere, saltem prudenter, si opposita videatur majoris notabiliter probabilitatis, nisi accedat aliquod extrinsecum motivum virtutis, de quo plura inferius.

355. Stat pro hac sententia clariùs Alber-

tus M. in sua summa p. 2. quæ est de homine. Ral-
lerus in norma recti citat quæst. 22. sed meum
exemplar Gothicis typis impressum (aliud nan-
cisci non potui) nullum habet numerum, qua-
stionibus additum: imò nec ponit in titulo vo-
cem quæstio: unde alii vocant articulos: ubi ta-
men verba mox afferenda ponuntur, ponitur
titulus: *Utrum conscientia semper sit recta?* & de-
in in hac quæstione folio mibi 184. ita habe-
tur: *Non obligat ad faciendum, nisi sit ut opinatum,
vel creditum, vel scitum, id, quod est in conscientia:*
unde juxta Albertum non obligat, quod est
ambiguum. Remittit autem hic lectorem
ad quæstionem superius traditam, quam Ral-
lerus citat n. 160. in exemplari autem, quo uti debui,
ejus quæstionis titulus est: *Quid sit opinio.* folio mibi
158. in qua sic explicat dubium, vel ambiguum:
*Ambiguitas enim est motus rationis ambiens utram-
que partem contradictionis per æqualia media.*

Jam sic. In ambiguitate non tenetur
quis juxta Albertum ad servandam legem:
ergo non tenetur in æquali probabilitate: tenetur
autem, juxta hunc magnum Doctorem ad cre-
ditum: hoc est, de quo habet fidem: quæ juxta
ipsum q. 160. seu folio 158. est *perfecta persuasio
unius partis per multa probabilia:* ergo tenetur,
quando est notabiliter magis probabile: & con-
firmatur ex eo, quod idem Albertus eodem q.
221. (alii vocant articulum) seu mibi folio 184.
quærens, an vera sit regula illa, quod dubius de
mortalis, & tamen faciens, mortaliter peccet,
respondeat: *Dicendum, quod duplex est dubitans,
scilicet dubitans, supponens aliquid magis esse, quam
non esse: & de tali intelligitur regula.* Ecce, qui
magis supponit, seu, cui lex magis probabilis est,
& propterea suo modo dubitat, juxta hunc ma-
gnum auctorem peccat, si contra legem agat,
iterum eodem folio 184. seu q. 221. ait, tenet al-
quem ad opinatum: sed per opinatum intelligit,
saltem notabiliter magis probabile; nam folio
158. seu q. 160. cui titulus: *Quæritur, quid sit opi-
nio:* sic scribit: *Opinio enim est acceptio unius par-
tis cum formidine alterius, ita tamen, quod ad il-
lam, quam formidat, non habet rationem expres-
sam: formidat tamen propter debilitatem rationis
alterius partis.*

Gerfon in regulis moralibus, sub initium ait,
exponere se periculo, & peccare eum, qui incertus
est, non ex nimio timore, sed: *Dum tale est
vehementer, & probabiliter incertum, æquè sicut
oppositum, vel magis:* ubi clarè docet, non licere
sequi opinionem notabiliter minus probabilem:
attramen, quod æqualiter probabilem sequi li-
ceat, per hoc insinuat, quod non determinatè
dicat, sufficere ad peccatum æqualem probabili-
tatem, sed disjunctivè, vel æqualem, vel majorem,
quibus verbis saltem videtur insinuare, se
non firmiter judicasse, quod sufficiat ad obligatio-
nem æqualis probabilitas. Gabriel in 4. dist. 15.
q. 8. sub finem repetit verba Gerfonis.

Stat etiam pro hac sententia mediæ S.
Antoninus prima parte tit. 3. c. 20. §. 10.
quatenus docet, posse aliquem sequi minus tu-
tam, præcipue, quando quis adhibet diligentiam
inquirendo, an liceat, nec invenit aliquid, quod
eum sufficienter moveat, ad hoc, quod sit illicitum:
hoc autem contingit in casu æqualis probabili-
tatis, in quo nihil sufficienter movet ad hoc,
quod

benigna, tamen posterioribus hisce annis Ingolstadtii, quatuor saltem vicibus, prælecta est sententia media: quare nihil insoliti facit, qui tanta vestigia sequitur. Repeto tandem, quod supra jam dixi n. 353. quamvis affirmari non possit, quòd complexum utriusque partis hujus sententiæ mediæ conjunctim defendatur à plurimis, tamen quælibet pars seorsim à plurimis defenditur, quòd sufficit in hac, sicut in aliis innumeris assertionibus, duas partes complexis. Ex quibus omnibus videtur, legitime posse inferri, quòd auctores omnino benigni, non possint jure, sententiæ suæ autoritatem in tantum extollere, ut asserant, non posse ab adversa, id est, media sententia, moraliter æqualem ei opponi. Hæc hucusque plùs quàm prolixè circa autoritatem, sed ideo; quia, ut mihi saltem videtur, argumentum, ab autoritate desumptum, est maximum, quòd mediæ huic sententiæ objici potest. Unde opus fuit illud sub initium statim præoccupare, & apprehensionem nimiam in quorundam mentibus corrigere.

ARTICULUS XIV.

An liceat sequi opinionem minus tutam, & notabiliter minus probabilem.

358. **D**ico. Non licet sequi sententiam, quæ immediatè versatur circa licentiam actionis, & si mul est minus tuta, ac clarè notabiliter minus probabilis. ita auctores articulo præcedente adducti. Prob. ratione. In moralibus quæstionibus, de licito, & illicito, de existentia vel non existentia legum, de earum sensu, extenso, aut restricto &c. sapissime non potest haberi certitudo moralis strictius dicta, quæ excludat omne dubium probabile in oppositum, seu omnem prorsus adhuc prudentem formidinem, & oppositæ partis probabilitatem, sed sunt incerta plurima, & posita sub opinionibus utrinque probabilibus: ergo, si nunquam obligamur ad observationem legis ullius, nisi esset strictè moraliter certa, seu excluderet omnem probabilitatem de opposito, & quidem, nisi etiam esset certum, quòd hunc, vel illum sensum, habeat, ad hunc, vel illum casum, se extendat, magnus numerus legum esset respectu plurimorum inutilis, & inefficax, suoque fine frustraretur, ac nimium laxaretur disciplina morum: hoc autem admitti non potest: ergo.

Antec. patet percurrenti materias particulares in Theologia morali, ubi occurrunt plurimæ quæstiones, quæ habent in utramque partem patronos, etiam circa leges Divinas. conf. est etiam clara. subsumptum autem, sive, quòd hoc admitti non possit, probatur ex eo, quòd non deceat providentissimum legislatorem, ponere magnum numerum legum inutilium: nec deceat hominem, DEO ex essentia sua subiectissimum, nolle pluribus legibus se subicere. Confirm. conclusio, maxime quoad leges humanas. Legislatores humani non possunt prævidere omnia prorsus dubia, quæ oritura sunt circa suas leges, adeoque non possunt velle non

obligare, si tantum aliquod dubium, notabiliter minus probabile, oriatur: ergo.

359. Respondet quidam recentior, quòd, si DEUS imponat legem, præsertim naturalem, semper futuri sint sapientes, quibus ita perspecta sit ejus existentia, ut oppositum ipsis non sit probabile: à quibus dein notitia derivari possit in alios. Contra est. Primò, etsi pauci aliqui tales essent, ii tamen aliis plurimis doctoribus, certitudinem non agnoscentibus, non statim prævalerent, essetque propter hos doctores oppositos, & eorum rationes, adhuc oppositum probabile. Secundò, hoc prorsus gratis dicitur, & contra experientiam; cum plures opiniones dentur, circa leges etiam naturales, sine certitudine morali strictè dicta, quæ ab ullo habeatur. Sanè ante decreta Alexandri VII. & Innocentii XI. de multis adhuc probabiliter disputabatur, quæ modò certi juris sunt, & quidem naturalis. Ex quo ulterius inferitur, quòd, si assertum hujus recentioris esset verum, leges etiam naturales tunc primò conditæ essent, quando earum existentia certa esse coepit, scilicet post illa decreta, quòd omnino est falsum; cum Pontifices supposuerint, propositiones illas jam prius fuisse falsas, & leges illas jam prius obligasse; neque enim voluerunt, nec potuerunt, novas leges naturales condere. Si dicas, tunc saltem oppositum non fore probabile, quando DEUS voluerit, legem obligare. Contra est. Sic jam concedis, quòd magnus numerus legum sit inutilis, quòd ipsum dicere est absurdum.

Si dicas iterum, cum alio quodam recentiore, quòd, si observarentur omnes leges certæ, mundus esset sanctus, sine omnibus adulteriis, furtis &c. Resp. neg. assertum; quia certum est, de multis probabiliter disputari, an sint furta, seu illicitæ acceptiones alieni, an simonia, an usura, an violationes jejunii, aut aliorum præceptorum &c. unde multa fierent adhuc peccata. Si dicas, ea fore tantum peccata materialia. Resp. hoc tantum esset per accidens, eoquòd homines existimarent, se bona fide posse sequi sententiam dictam benignam: sed eodem modo, si bona fide, vel conscientia, omnes sequerentur sententiam asserentem, licitum operari cum tenui probabilitate, etiam tantum materialia peccata fierent. Interim tamen semper maneret verum, quòd plurimæ leges à sapientissimo legislatore essent frustra positæ &c.

360. Instabis. Ergo etiam, quando tantum æqualiter probabilis est existentia legis, jam debet observari: hoc est contra nos: ergo. prob. ma. si leges, æqualiter probabiliter existentes, non obligant, tunc etiam plurimæ frustrantur suo fine: ergo. Resp. neg. ma. ad prob. neg. ant. licet fortè aliqua, vel, si vis, etiam multæ, frustrarentur, tamen sunt multò pauciores, quàm, si etiam notabiliter probabiles non obligarent. Secundò, fit aliqua saltem compensatio; quia etiam aliqua, reipsa non existentes, observari debent; contingit enim, aliquas notabiliter probabiles reipsa non dari: & quamvis compensatio non sit omnino æqualis, tamen non videtur DEUS exigere, ut omnes æqualiter probabiles observemus; cum tunc prorsus plurimas non existentes deberemus obser-